

การพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชรโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

The trainer ability development of the teachers in Kamphaengphet Special Education Center by using Participatory Action Research

ศรัญญา ทับน้อย^{1*} พัทชราวลัย มีทรัพย์² ลาวันย์ ฤาพันธ์³
Sarunya Thabnoi^{1*}, Phutcharawalai Meesup², Lawan Thaphan³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร และศึกษาความพึงพอใจของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร หลังเข้ารับการอบรมพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากร กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการประชุม หลักสูตรการฝึกอบรมการเป็นวิทยากร แบบประเมินความสามารถด้านการเป็นวิทยากร และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

ผลการประเมินความสามารถด้านการเป็นวิทยากรในการจัดอบรม มีผลการทดลองแยกเป็น 2 ด้าน ดังนี้ 1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเป็นวิทยากรโดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า ความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร เมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว พบว่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเป็นวิทยากรหลังการอบรม จำนวน 2 ครั้ง พบว่าคะแนน ครั้งที่ 1 หลังจากการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ย 83.49 คะแนน ครั้งที่ 2 หลังจากการฝึกอบรม 1 สัปดาห์ มีค่าเฉลี่ย 84.21 เมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบที (t-test

^{1*} นักศึกษาศาขวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

e-mail: Sarunya_thabnoi@hotmail.com

² อาจารย์ ดร. ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

³ อาจารย์ ดร. ประจำโรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม

dependent) พบว่าคะแนนครั้งที่ 2 สูงกว่าครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าความสามารถในการเป็นวิทยากรของคณะครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชรมีความคงทน ผลความพึงพอใจของผู้ผ่านการอบรมการพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$, S.D.=0.13)

คำสำคัญ: ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร ความสามารถด้านการเป็นวิทยากร

Abstract

The objectives of this study were to develop the trainer ability, and to find out the satisfaction of teachers in Kamphaengphet Special Education Center after taking training. The samples consisted of 16 teachers from Kamphaengphet Special Education Center. Research instruments involved the record form, the training curriculum, the performance evaluation form and the questionnaire on training satisfaction. The statistics used for the qualitative and quantitative data analysis were mean, standard deviation and t-test. The research results indicated as follows;

1) The comparison between the trainers' ability and criterions - the trainers' performance was higher than the criterions. The mean score of t-test type one was higher than the criterions.

2) The comparison of trainers' ability after taking training- the mean efficiency of the first training was 83.49 and the second was 84.21. The mean score of t-test on the second training was higher than the first training to be significant at the 0.5 level. In consequence, the ability of the trainers was stable.

The satisfaction degree of the participants on training was high ($\bar{x} = 4.42$, S.D. =0.13).

Keywords: Kamphaengphet, Special Education Center, Trainer ability

บทนำ

การศึกษา มีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เป็นที่ตระหนักและยอมรับกันโดยทั่วไป เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณลักษณะที่ดี มีความรู้และพัฒนาความสามารถ ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรมให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น โดยความสำคัญของการศึกษาดังกล่าวส่งผลให้มีสิทธิทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันกับบุคคลทุกกลุ่ม เพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรม ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มคนปกติหรือกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางสังคมที่เป็นคนพิการ ก็ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทำให้กฎหมายแม่บททางการศึกษาได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาสำหรับกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางสังคมที่เป็นคนพิการในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 วรรคสอง ความว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และจัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการดำเนินงานจัดการศึกษาออกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต จนคนพิการที่มีรับบริการมีความพร้อมและสามารถส่งต่อไปยังโรงเรียนเฉพาะความพิการ หรือโรงเรียนเรียนร่วมได้ทุกปีการศึกษา งานจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อสร้างเจตคติ และองค์ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำแนวทางไปปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เพื่อการพัฒนาศักยภาพของคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการดำเนินงานจัดอบรมแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก ได้แก่ ผู้ดูแลคนพิการ/ผู้ปกครอง ซึ่งต้องดำเนินการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล และวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพให้แก่คนพิการซึ่งมีจำนวนผู้ดูแลคนพิการ/ผู้ปกครองที่ต้องเข้ารับการอบรมเป็นจำนวน 209 คน กลุ่มที่สอง ได้แก่ ครูและบุคลากรในโรงเรียนเรียนร่วม ซึ่งต้องดำเนินการจัดอบรมใน 4 เรื่อง ดังนี้ 1) การคัดแยก คัดกรองเบื้องต้น 2) การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) 3) การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล

(Individualized Implementation Plan: IIP) 4) เทคนิคการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities: LD) รวมจำนวนทั้งสิ้น 57 โรงเรียน และกลุ่มที่สาม ได้แก่ กลุ่มบุคลากรในชุมชน ผู้นำชุมชน และอาสาสมัครในองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการจัดอบรมในเรื่องสิทธิประโยชน์ของคนพิการและวิธีการช่วยเหลือ รวมจำนวน 129 คน (ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกำแพงเพชร, 2555: 13-15) ซึ่งกลุ่มเป้าหมายนี้จะต้องได้รับการอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่องหมั่นเวียนกันโดยวิทยากรที่เป็นคณะครูของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกำแพงเพชรที่มีองค์ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ จำนวนทั้งหมด 16 คน ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่จัดอบรมและนิเทศติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาเด็กพิการ

จากการดำเนินงานและการประเมินผลเกี่ยวกับงานพัฒนา และฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการบุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ด้านการเป็นวิทยากร จากผู้เข้ารับการอบรมโครงการปรับบ้านเป็นห้องเรียน เปลี่ยนพ่อแม่เป็นครู ปีการศึกษา 2556 จำนวน 118 คน พบว่าวิทยากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร มีคุณสมบัติและความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง และความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมโครงการอบรมครูผู้สอนนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 วันที่ 7-9 กันยายน 2556 มีความคิดเห็นต่อวิทยากรอยู่ในระดับปานกลาง และเอกสารรายงานประจำปีการประเมินคุณภาพภายใน และผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาปี 2555 มีเกณฑ์การประเมินในระดับพอใช้ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชรจึงได้มีการจัดประชุมเพื่อหาวิธีการปรับปรุงแก้ไขผลการประชุมสรุปเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรมีการอบรมพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะและความสามารถในการเป็นวิทยากรด้วยกระบวนการที่เป็นระบบ ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ พบว่าการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นวิจัยที่สามารถตอบสนองต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงและแก้ปัญหาได้ตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนร่วม มีกระบวนการที่มีระบบขั้นตอนเหมาะสมต่อการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการเป็นวิทยากร

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่พัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากร ของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรให้เป็นวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านการศึกษาพิเศษกับผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชนในการพัฒนาเด็กพิการได้อย่างเต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร หลังเข้ารับการอบรมพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากร

ขอบเขตการวิจัย

วิธีการศึกษามีดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชรจำนวน 16 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. หลักสูตรการฝึกอบรมการเป็นวิทยากร ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตรวัตถุประสงค์ โครงสร้างและรายละเอียดของหลักสูตรในการฝึกอบรม แนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการอบรม การวัดและประเมินผล

2. แบบประเมินความสามารถด้านการเป็นวิทยากร ซึ่งสร้างเป็นลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.8-1.00

3. แบบประเมินความพึงพอใจผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งสร้างเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.8-1.00

3. การดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการจัดอบรม
2. ขั้นตอนการจัดอบรมและประเมินความพึงพอใจ

การดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นตอนจะใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan)

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Action)

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสังเกต (Observe)

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นสะท้อนกลับ (Reflect)

ได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการจัดอบรม

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวางแผนการประชุม เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมการเป็นวิทยากร ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ขั้นวางแผนโดยการเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการประชุม ได้แก่ แบบบันทึกการประชุม เตรียมอุปกรณ์ สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ สถานที่ ติดต่อกลุ่มผู้ร่วมวิจัยเพื่อเชิญประชุม พร้อมทั้งแจ้งวัน เวลา สถานที่ในการจัดประชุม

1.2 ขั้นปฏิบัติการขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการจัดประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมการเป็นวิทยากร ระยะเวลาการจัดประชุมจำนวน 1 วัน โดยกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัยแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของวิทยากรและวิเคราะห์หลักสูตรวิทยากรมืออาชีพของ อาจารย์พรชัย แก้วประเสริฐ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมการเป็นวิทยากร ของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร

1.3 ขั้นสังเกตเป็นการบันทึกผลการประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจากการระดมความคิดเห็น และการวิเคราะห์หลักสูตรวิทยากรมืออาชีพของอาจารย์พรชัย แก้วประเสริฐ

1.4 ขั้นสะท้อนกลับเป็นการนำข้อมูลจากการประชุมไปปรับหลักสูตรการอบรม ซึ่งหลักสูตรที่ได้ประกอบด้วย ภาคทฤษฎีที่ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของวิทยากร บทบาทภาระหน้าที่ของวิทยากร คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับวิทยากร จิตวิทยาการเรียนรู้กลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรม การเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรมแบบต่างๆ ความสำคัญของการพูดการใช้ไมโครโฟน เทคนิคการเตรียมการพูด หลักการพูดที่จำเป็น การเลือกใช้สื่อการสอน การใช้โสตทัศนอุปกรณ์ ฝึกใช้โสตทัศนอุปกรณ์ การทำสื่อการสอนด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (PowerPoint) และการฝึกภาคปฏิบัติการเป็นวิทยากร

2. ขั้นตอนการจัดอบรมและประเมินความพึงพอใจ

2.1 **ขั้นวางแผน** เป็นการจัดประชุมกลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่เป็นคณะครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 16 คน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการฝึกอบรมการเป็นวิทยากร และเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2 **ขั้นปฏิบัติการ** โดยดำเนินการจัดอบรมพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร เวลา 2 วัน รวม 18 ชั่วโมง วันที่ 1 ของการฝึกอบรม

ภาคทฤษฎี ประกอบด้วย ภาพรวมสู่การเป็นวิทยากรที่มีประสิทธิภาพ เทคนิคการพูด และการจัดทำและการใช้สื่อการสอน

วันที่ 2 ของการฝึกอบรม

ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย การฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากรโดยเลือกใช้เทคนิคอย่างใดอย่างหนึ่งที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริง

2.3 **ขั้นสังเกต** เป็นการสังเกต ติดตามการดำเนินการฝึกอบรมการเป็นวิทยากรโดยใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลจากแบบประเมินความสามารถด้านการเป็นวิทยากรและแบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลหลังการฝึกอบรม

2.4 **ขั้นสะท้อนกลับ** เป็นการสะท้อนปัญหาหรือข้อเสนอแนะในการอบรมที่ค้นพบ และประเมินผลซ้ำเพื่อตรวจตรวจพัฒนาการหรือความคงทนด้านการเป็นวิทยากรของคณะครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงปริมาณที่ได้จากการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมการเป็นวิทยากรแบบประเมินความสามารถด้านการเป็นวิทยากรและแบบประเมินความพึงพอใจ ใช้สถิติ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.2 เปรียบเทียบความสามารถด้านการเป็นวิทยากรเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยการทดสอบค่าที (t-test แบบ One Sample)

3.3 เปรียบเทียบความคงทนของความสามารถด้านการเป็นวิทยากรโดยการทดสอบ ค่าที (t-test แบบ Dependent Samples)

เกณฑ์คะแนนประเมินความพึงพอใจ

คะแนน	4.51–5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
คะแนน	3.51–4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมาก
คะแนน	2.51–3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
คะแนน	1.51–2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อย
คะแนน	1.00–1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผู้วิจัยเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ผลการเตรียมการจัดอบรม

ขั้นตอนนี้เป็น การแสดงถึงผลการเตรียมการจัดอบรม จากการประชุมผู้ร่วมวิจัย จำนวน 45 คน ประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของวิทยากร ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ผลจากการประชุม และหาข้อสรุปสามารถนำไปจัดทำหลักสูตรการอบรมซึ่งหลักสูตรที่ได้ประกอบด้วย ภาคนทฤษฎีที่ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของวิทยากร บทบาทภาระหน้าที่ของวิทยากร คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับวิทยากร จิตวิทยาการเรียนรู้กลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรม การเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรมแบบต่างๆ ความสำคัญของการพูด การใช้ไมโครโฟน เทคนิคการเตรียมการพูด หลักการพูดที่จำเป็น การเลือกใช้สื่อการสอน การใช้สไลด์ทัศนูปกรณ์ ผีกใช้สไลด์ทัศนูปกรณ์ การทำสื่อการสอนด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (PowerPoint) และการฝึกภาคปฏิบัติการเป็นวิทยากร

2. ผลการประเมินความสามารถด้านการเป็นวิทยากรในการจัดอบรม

ขั้นตอนนี้เป็น การจัดอบรมครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชรและประเมินความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของผู้เข้ารับการอบรมวิเคราะห์ผลการทดลอง สามารถวิเคราะห์เป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test แบบ One Sample) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเป็นวิทยากรโดยเทียบกับเกณฑ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 1 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการเป็นวิทยากรโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (75 %)

ครั้งที่	N	\bar{x}	S.D.	เกณฑ์	t
1	16	83.49	1.65	75	32.68*
2	16	84.21	1.53	75	37.11*

*p<.05

จากตาราง 1 ในการฝึกอบรม ผลการประเมินทั้ง 2 ครั้ง พบว่าความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบ (t-test แบบ One Sample) พบว่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test แบบ Dependent Samples) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเป็นวิทยากรหลังการอบรม จำนวน 2 ครั้ง ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร

ครั้งที่	N	\bar{x}	S.D.	t
ครั้งที่ 1	16	83.49	1.65	5.58*
ครั้งที่ 2	16	84.21	1.53	

*p<.05

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความสามารถด้านการเป็นวิทยากรพบว่า คะแนน ครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 83.49 คะแนน ครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 84.21 เมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบ (t-test) พบว่าคะแนนครั้งที่ 2 สูงกว่าครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าความสามารถในการเป็นวิทยากรของคณะครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชรมีความคงทน

3. ผลการประเมินความพึงพอใจ

ขั้นตอนนี้เป็น การประเมินหลังการจัดอบรมโดยการประเมินความพึงพอใจผู้เข้ารับการอบรมผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของครูที่เข้ารับการอบรม

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านวิชาการ			
1.1 การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน	4.75	0.48	มากที่สุด
1.2 ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.69	0.48	มากที่สุด
1.3 การเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.53	0.50	มากที่สุด
1.4 มีความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.75	0.45	มากที่สุด
1.5 การใช้เวลาตามที่กำหนดไว้	4.56	0.51	มากที่สุด
1.6 การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม	4.56	0.51	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.65	0.18	มากที่สุด
2. ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร			
2.1 สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม	4.25	0.48	มาก
2.2 ความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์	4.44	0.51	มาก
2.3 ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม	3.50	1.09	ปานกลาง
2.4 อาหารมีความเหมาะสม	4.38	0.50	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.14	0.39	มาก
3. ด้านความรู้ความเข้าใจ			
3.1 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ ก่อน การอบรม	3.00	1.09	ปานกลาง
3.2 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ หลัง การอบรม	4.44	0.63	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.72	0.63	มาก
4. ด้านการนำความรู้ไปใช้			
4.1 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	4.56	0.51	มากที่สุด
4.2 มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้	4.56	0.51	มากที่สุด
4.3 สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้	4.50	0.51	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.54	0.27	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.42	0.13	มาก

จากตาราง 3 พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร เมื่อ

พิจารณาโดยรวมครูที่เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านวิทยากร ($\bar{x} = 4.65$) และด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{x} = 4.54$) สำหรับระดับความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร ($\bar{x} = 4.14$) และด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{x} = 3.72$)

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความสามารถด้านการเป็นวิทยากรในการจัดอบรม

การประเมินความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของผู้เข้ารับการอบรม มีผลการทดลองแยกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเป็นวิทยากรโดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่าความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบ (t-test แบบ One Sample) พบว่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์

1.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเป็นวิทยากรหลังการอบรมจำนวน 2 ครั้ง พบว่า คะแนน ครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 83.49 คะแนน ครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 84.21 เมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบ (t-test) พบว่าคะแนนครั้งที่ 2 สูงกว่าครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าความสามารถในการเป็นวิทยากรของคณะครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชรมีความคงทน

2. ความพึงพอใจของผู้ผ่านการอบรมการพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$)

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ค้นพบมานำเสนออภิปรายตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร เพิ่มขึ้นหลังจากผ่านการอบรมโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (PAOR) เป็นการวิจัยที่มีกระบวนการที่มุ่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้และนำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น สอดคล้องกับสภาพปัญหาของคณะครูและสถานศึกษาที่ต้องการ

แก้ไข มีการปฏิบัติเป็นวงจรเริ่มจากการวางแผน ทำให้ได้เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย หลักสูตรการฝึกอบรมการเป็นวิทยากร เนื้อหาวิชาในหลักสูตรการฝึกอบรมมีทั้งภาคทฤษฎีที่ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของวิทยากร บทบาทภาระหน้าที่ของวิทยากร คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับวิทยากร จิตวิทยาการเรียนรู้กลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรม การเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรมแบบต่างๆ ความสำคัญของการพูด การใช้ไมโครโฟน เทคนิคการเตรียมการพูด หลักการพูดที่จำเป็น การเลือกใช้สื่อการสอน การใช้ไฮโดรทศนุปรกรณ์ ผีกใช้ไฮโดรทศนุปรกรณ์ การทำสื่อการสอนด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (PowerPoint) และการฝึกภาคปฏิบัติจริงในการเป็นวิทยากร ซึ่งตรงตามความต้องการของคณะครู ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง เนื้อหาในหลักสูตรการฝึกอบรมสอดคล้องกับ นาดยา แก้วใส (2541) ที่ได้วิจัยการพัฒนาคุณภาพวิทยากรฝึกอบรม สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมมีโครงสร้างหลักสูตรและรายละเอียดประกอบด้วยหมวดวิชา ทฤษฎีประกอบด้วยหัวข้อวิชา การเตรียมตนเอง เทคนิควิธีการฝึกอบรม กิจกรรมและเกม สื่อ/อุปกรณ์การฝึกอบรม การสร้างสื่อเพื่อการฝึกอบรม การประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรม หมวดวิชาปฏิบัติประกอบด้วย ปฏิบัติการเตรียมเนื้อหาการฝึกอบรม ปฏิบัติการสร้างสื่อเพื่อการฝึกอบรม ปฏิบัติการฝึกอบรม และวิพากษ์ปฏิบัติการฝึกอบรม ส่งผลให้ชั้นปฏิบัติการ ที่เป็นการดำเนินการฝึกอบรมเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีวิธีการสังเกต ติดตามการดำเนินการฝึกอบรม การเป็นวิทยากรหลังการฝึกอบรมเป็น 2 ครั้ง มีการนำข้อมูลที่ได้มาสะท้อนผล การพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมีคุณลักษณะประกอบด้วยคุณสมบัติทั่วไป มีความรู้ในเนื้อหาที่จะสอน มีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีการวางแผน มีมนุษยสัมพันธ์และประสานงาน มีบุคลิกภาพที่ดี อารมณ์มั่นคง/ควบคุมอารมณ์ มีจิตวิทยาในการสอนผู้ใหญ่ มีความสามารถในการพูดและถ่ายทอดโดยใช้เทคนิคการอบรมแบบผสมผสานนำเสนอและสรุปเป็นประเด็น เชื่อมโยงทฤษฎีเข้ากับปฏิบัติได้ดี มีการใช้ภาษาพูดตรงกับเนื้อหาและพื้นฐานความรู้ของผู้ฟัง และการใช้สื่อไฮโดรทศนุปรกรณ์ มีการใช้สื่อประกอบการสอน/การบรรยายสามารถที่เลือกใช้สื่อให้สอดคล้องกับเรื่องที่สอนได้อย่างเหมาะสม และมีวิธีการประเมินผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด อิสระวัฒน์ (2542) ที่กล่าวว่า วิทยากรต้องมีทักษะความสามารถประกอบด้วย ดังนี้ การใช้วาจา กริยาท่าทาง เพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพในการสอน การนำเข้าสู่บทเรียนและการสรุป การแปรเปลี่ยนความสนใจ การอธิบายและยกตัวอย่าง การเสริมกำลังใจ การบรรยาย การสาธิต การใช้คำถาม และการใช้ไฮโดรทศนุปรกรณ์ ซึ่งทักษะและความสามารถของวิทยากรจะทำให้ผู้ที่เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ หรือทัศนคติที่ทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และจากการประเมินผลหลังการอบรม จำนวน 2 ครั้ง พบว่าความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของคณะครูศูนย์

การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชรมีพัฒนาการด้านการเป็นวิทยากรสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วรเชษฐ์ ม่วงมุกข์ (2549) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชนในการเป็น วิทยากรเพื่ออนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ ตำบลกลางดง อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า หลังการฝึกอบรมผู้เข้ารับการอบรมทุกคนมีความรู้ความสามารถมากขึ้นทุกคน และมีความพร้อมที่จะเป็นวิทยากรเพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ป่า และชูศักดิ์ วงศ์ตันกาส (2548) ที่ได้ศึกษาการพัฒนา วิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนราษฎร์พัฒนา อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผลการ พัฒนาวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสื่อการสอน ด้านการสอน และด้าน บุคลิกภาพ มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

2. ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร ที่ผ่านการอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$) น่าจะเป็นเพราะผู้ร่วมวิจัยมองเห็นประโยชน์ ของการฝึกอบรมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ กัญญา กำศิริพิมาน (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเทคนิคการเป็นวิทยากรของสถาบัน ประกอบการและสถานศึกษาผลการประเมินจากผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 36 คน มีความเห็นโดยภาพรวมมีประโยชน์และเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยากรในหัวข้อเทคนิคการพูดในที่ชุมชน การพัฒนาเทคนิคและการเป็นวิทยากร แนวทางการเป็นวิทยากรของชุมชน และประโยชน์ที่ได้รับเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ ส่วนในความคิดเห็น เกี่ยวกับช่วงเวลาที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ 1 วันนั้น มีความเห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับปาน กลางเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

กัญญา กำศิริพิมาน. (2547). *การพัฒนาเทคนิคการเป็นวิทยากรของสถาบันประกอบการและ*

สถานศึกษา. งานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุน. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชูศักดิ์ วงศ์ตันกาส. (2548). *การพัฒนาวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนราษฎร์พัฒนา อำเภอแม่*
ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

นาคยา แก้วใส. (2541). *การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรทางเทคนิคศึกษาการพัฒนาคุณภาพวิทยากร*
ฝึกอบรมสำนักพัฒนาเทคนิคศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 8(6), 9-17.

- วรเชษฐ์ ม่วงมุกข์. (2549). *การพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชนในการเป็นวิทยากรเพื่ออนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ ตำบลกลางดง อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร. (2555). *สารสนเทศ ปีการศึกษา 2555*. 13-15
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2542). *ก้าวแรกสู่การเป็นวิทยากร*. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.